

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **I**, bývajúceho v **P**, proti žalovanému **S**, bývajúcemu v **S**, zastúpeného **J**, advokátom so sídlom v **K**, v konaní **o zaplatenie 610 000 Sk istiny s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 C 169/1997, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. marca 2007 sp. zn. 6 Co 5/2007, 6 Co 7/2007, 6 Co 8/2007

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. marca 2007 sp. zn. 6 Co 5/2007, 6 Co 7/2007, 6 Co 8/2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov rozsudkom zo 16. októbra 2006 č.k. 12 C 169/1997-501 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 529 920,50 Sk s 22 %-ným ročným úrokom z omeškania počítaným od 1.7.1995 do zaplatenia v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že žalovaný je povinný nahradiť trovy štátu vo výške 21 451 Sk a trovy žalobcovi vo výške 25 290 Sk v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Vykonaným dokazovaním a predovšetkým znaleckým posudkom mal za preukázané, že čisté obchodné imanie pripadajúce na žalobcu predstavovalo 636 936,54 Sk. Žalobca sa domáhal zaplatenia pôvodne 610 000 Sk a po odpočítaní už 80 079,50 Sk (právoplatne skončené) sa domáhal zaplatenia 529 920,50 Sk. Mal zato, že v tejto časti je žalobe dôvodné vyhovieť. Následne dopĺňacím rozsudkom z 21. decembra 2006 č.k. 12 C 169/1997-510 uložil žalovanému

povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 22 % počítaný zo sumy 80 079,50 Sk od 1.7.1995 do zaplataenia v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

Na základe podaného odvolania zo strany žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. marca 2007 č.k. 6 Co 5/2007, 6 Co 7/2007, 6 Co 8/2007-546 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom. Poukázal na správne a výstižné dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorými sa stotožnil v celom rozsahu.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. s odôvodnením, že nevzatím do úvahy vopred oznámeného dôvodu nemožnosti zúčastniť sa na pojednávaní, nevyhovením žiadosti odročiť pojednávanie a následným pojednávaním veci v neprítomnosti došlo k odňatiu možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Taktiež prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 písm. d/ O.s.p. – res iudicata, keď odvolací súd uznesením z 9. decembra 2003 č.k. 3 Co 226/03-323 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti t.j. okrem výroku ktorým návrh žalobcu v prevyšujúcej časti bol zamietnutý a ktorým bola žalobcovi prisúdená istina 80 079,50 Sk. Rozhodnutie krajského súdu ako aj rozsudok okresného súdu vo výroku o prisúdení istiny 80 079,50 Sk a vo výroku, ktorým sa v prevyšujúcej časti istiny žalobný návrh zamietal sa stali právoplatné. Z tohto zákonného dôvodu mal súd rešpektovať právoplatnosť uvedeného rozhodnutia a nekonať vo veci ďalej. Výroková časť napadnutého rozsudku vzhľadom na to, že sa zrušuje rozsudok súdu prvého stupňa je zmätočná a nevykonateľná, pretože rozsudok prvého stupňa neprisúdil istinu vo výške 80 079,50 Sk ale 579 175 Sk. Ďalej poukázal na to, že rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 12 C 169/97-182 právoplatne zamietol sumu 30 000 Sk t.j. prevyšujúcu časť žaloby, v ktorej priznal len 579 195 Sk zo žalovaných 610 000 Sk. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 7 Co 360/00-245 zase právoplatne priznal sumu 80 079,50 Sk. Sumy 30 000 Sk a 80 079,50 Sk spolu tvoria sumu 110 079,50 Sk. Keďže pôvodný žalobný návrh bol na sumu 610 000 Sk a právoplatne sa rozhodlo už o sume 110 079,50 Sk malo sa rozhodovať len o sume vo výške 499 115,50 Sk. Okresný súd Prešov v rozsudku č.k. 12 C 169/1997-501 však spravil chybu v počítaní, keď priznal a prisúdil žalobcovi väčšiu sumu ako sám navrhoval a o akej už bolo rozhodnuté, pretože namiesto rozhodovania o 499 115,50 Sk priznal až 529 920,50 Sk, teda o 30 000 Sk viac. Obdobne si túto chybu v počítaní nevšimol ani Krajský

súd Prešov, ktorý rozsudok potvrdil. Namietal ďalej, že v celom konaní, ako i vo všetkých rozhodnutiach sú nesprávne označení účastníci konania. V konaní ide totiž o nárok z vysporiadania združenia, pričom zmluvu o združení uzavreli fyzické osoby, podnikatelia. Subjektami konania sú však len fyzické osoby a nikde nie sú uvedené ako podnikateľské subjekty. V žalobnom návrhu a ani v rozhodnutiach sa nenachádza identifikácia subjektov s číslom obchodného povolenia, resp. IČO. Žaloba teda mala byť zamietnutá pre nedostatok pasívnej a aktívnej legitimácie subjektov. Namietal taktiež inú vadu konania spočívajúcu v tom, že súd sa nezaoberal otázkou fyzického prevzatia majetku žalobcom v hodnote prevyšujúcej súdom priznaný nárok, čo má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žiadal zrušiť rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu.

Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že dovolanie by malo byť zamietnuté v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p., keďže rozsudok súdu prvého stupňa bol potvrdený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil jediný rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už

to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p. ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku o podstatnosti tvrdenia žalovaného, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred nim konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Tým je aj právo účastníka, aby jeho vec súd prejednal v jeho prítomnosti. To znamená, že by súd nemohol konať a rozhodovať o veci bez jeho prítomnosti; účastníkovi je ale vždy povinný poskytnúť možnosť, aby bola vec prejednaná v jeho prítomnosti. Ustanovenie § 115 O.s.p. ukladá súdu, aby – ak zákon neustanovuje inak – nariadil na prejednanie veci pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, prítomnosť ktorých je potrebná, pričom predvolanie musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu. Potom je už na účastníkovi, či svoje právo využije alebo nevyžije. Podľa ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie a ani nepožiadá z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v jeho neprítomnosti.

Ak však účastník z dôležitého (a existujúceho) dôvodu požiada o odročenie pojednávania, a súd napriek tomu vec prejednal a rozhodol v jeho neprítomnosti, je zrejmé, že povinnosť poskytnúť mu možnosť, aby vec bola prejednaná v jeho prítomnosti, nesplnil. A tým zasiahol do jeho práva vyplývajúceho z Čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a účastníkovi odňal možnosť konať pred súdom. V takom prípade súdne konanie trpí procesnou vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

Zo spisu nepochybne vyplýva, že žalovaný bol v konaní zastúpený advokátom J podľa § 25 O.s.p. a 5. marca 2007 mu bolo doručené predvolanie na odvolacie pojednávanie nariadené 15. marca 2007. Faxovým podaním z 13. marca 2007 došlým na odvolací súd 13. marca 2007 o 15.52 hod. požiadal tento zástupca v mene žalovaného o ospravedlnenie z neúčasti na pojednávaní a o odročenie pojednávania s odôvodnením, že v uvedený deň sa uskutoční dlhodobá plánovaná služobná cesta, ktorú nie je možné uskutočniť v inom termíne. Samotné podanie došlo na odvolací súd 15. marca 2007. Hoci odvolací súd uvedenú skutočnosť vzal na vedomie, prejednal vec v neprítomnosti žalovaného a jeho zástupcu a vo veci meritórne rozhodol.

Účastník sa môže dať v konaní pred súdom zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenie zvoliť si zástupcu je právom zaručené (čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, Čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) a jeho zmyslom je poskytnúť procesným právam a povinnostiam účastníka kvalifikovanú ochranu. Zástupca účastníka vybavený plnomocenstvom pre celé konanie je oprávnený na všetky právne úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O.s.p.), či už je ním advokát (§ 25 O.s.p.) alebo všeobecný splnomocnenec (§ 27 O.s.p.). Zástupcovi doručuje súd vždy písomnosti; účastníkovi len vtedy, ak mal v konaní niečo osobne vykonať (§ 49 ods. 1 O.s.p.). Zástupcu je preto vždy treba predvolať na pojednávanie (§ 115 O.s.p.). Ak je účastník zastúpený advokátom, vykonáva svoje procesné práva a povinnosti prostredníctvom tohto zástupcu.

Z právnej úpravy procesného postavenia zástupcu účastníka vyplýva, že uvedený záver o podmienkach existencie vady konania, podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá vychádza zo situácie absentujúceho účastníka, je nutné primerane vzťahovať i na situáciu, keď za tých istých podmienok súd vec prejednal v neprítomnosti účastníkovho zástupcu. Prípustná modifikácia tohto záveru je daná len výslovnou aktivitou samotného účastníka, ktorý je vo vzájomnom vzťahu dominantný a nenahraditeľný, ktorý môže prekážku na strane

zostávajúceho zástupcu odstrániť tým, že si zvolí zástupcu iného, prípadne prijme substitučné zastúpenie iným advokátom podľa § 25 ods. 3 O.s.p.

Možno teda konštatovať, že súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. aj vtedy, ak bez výslovného návrhu účastníka prejednal vec v jeho neprítomnosti i neprítomnosti zástupcu, ktorý z dôležitého dôvodu (spočívajúceho v jeho osobe) požiadal o odročenie pojednávania. Dôležitým dôvodom je totiž aj dlhodobá vopred plánovaná služobná cesta, ktorú nie je možné uskutočniť v inom termíne, ak nemožno od účastníka spravodlivo žiadať, aby si zvolil iného zástupcu.

Zo spisu vyplýva, že v prejednávanej veci tieto podmienky boli splnené. Odvolací súd žalovanému aj jeho zástupcovi znemožnil zúčastniť sa na pojednávaní na ktorom rozhodol vo veci samej. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musí konštatovať, že v danej veci došlo k naplneniu predpokladov dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

K ďalšej námietke uvedenej v dovolaní, o prekážke právoplatne rozhodnutej veci, teda vade podľa § 237 písm. d/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že prekážka *res iudicata* (právoplatne rozhodnutej veci), ktorá vylučuje, aby súd vec znovu prejednal, je vyslovená ustanovením § 159 ods. 3 O.s.p. K jej porušeniu dôjde vtedy, ak sú súčasne splnené tri podmienky: 1. začne sa opätovne konať, hoci už bolo vo veci právoplatne rozhodnuté, 2. začne sa opätovne konať medzi tými istými účastníkmi, 3. a o tej istej veci. Za tú istú vec v zmysle § 159 ods. 3 O.s.p. treba v novom konaní považovať ten istý nárok, v ktorom sa už prv právoplatne rozhodlo, ak sa opiera o ten istý právny dôvod vyplývajúci z totožného skutkového stavu. V predmetnej veci sa žalobca žalobou podanou na prvostupňovom súde 16.5.1997 domáhal zaplataenia istiny 500 000 Sk s 22 %-ným úrokom od 1.5.1995 do zaplataenia titulom vyporiadania majetku združenia. Uznesením prvostupňového súdu z 2. novembra 1998 č.k. 12 C 169/97-71 bolo pripustené rozšírenie žaloby o sumu 110 000 Sk, teda nárok žalobcu bol uplatnený v celkovej sume 610 000 Sk. Rozsudkom Okresného súdu v Prešove z 1. júna 2000 č.k. 12 C 169/97-182 bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 579 195 Sk a v prevyšujúcej časti bola žaloba zamietnutá, teda v sume 30 805 Sk. Na základe podaného odvolania Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 6. novembra 2001 č.k. 7 Co 360/00-245 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa do istiny 80 079,50 Sk, v ostatnej časti vyhovujúcej žalobu zamietol jednalo sa o istinu 499 115,50 Sk. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 29. apríla 2003 č.k. 1 Cdo 17/2003-302a zrušil rozsudok

odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa istiny 499 115,50 Sk a príslušenstva ako aj trov konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie. Odmietol dovolanie do istiny 80 079,50 Sk. Následne Krajský súd v Prešove uznesením z 9. decembra 2003 č.k. 3 Co 226/2003-323 zrušil napadnutý rozsudok Okresného súdu Prešov v istine 499 115,50 Sk a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Okresný súd Prešov rozsudkom zo 16. októbra 2006 č.k. 12 C 169/1997-501 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 529 920,50 Sk s príslušenstvom. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. marca 2007 č.k. 6 Co 5/2007, 6 Co 7/2007, 6 Co 8/2007-546 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v istine. S poukazom na vyššie uvedené prekážka res iudicata (právoplatne rozhodnutej veci) vylučuje aby súd vec znovu prejednal, k jej porušeniu dôjde vtedy, ak sa začne opätovne konať hoci už bolo vo veci právoplatne rozhodnuté, začne sa opätovne konať medzi tými istými účastníkmi a o tej istej veci. V danom prípade predmetom konania bola istina 499 115,50 Sk, pričom prvostupňový ako aj odvolací súd rozhodol o istine 529 920,50 Sk, teda aj o sume 30 805 Sk, ktorá bola právoplatne zamietnutá rozsudkom Okresného súdu Prešov z 1. júna 2000 č.k. 12 C 169/97-182.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že dovolateľom tvrdená vada konania uvedená v § 237 písm. d/ O.s.p. prekážka právoplatne rozhodnutej veci je daná.

Najvyšší súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 243b ods. 1 časť vety za bodkočiarkou O.s.p.) s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozsudku je preň záväzný.

Z týchto dôvodov sa dovolací súd už nemohol zaoberať ostatnými vecno-právnymi námietkami dovolateľa, lebo tieto bude riešiť v ďalšom konaní krajský súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. januára 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: